

5. november 2018

Sagsnr. 18/05477 og 18/05478

AFGØRELSE FRA MILJØ- OG FØDEVAREKLAGENÆVNET

**MILJØ- OG
FØDEVAREKLAGENÆVNET**

Toldboden 2
8800 Viborg

ÆNDRING af lovliggørende dispensation i sag om fjernelse af dige i Hedensted Kommune

Tlf. 72 40 56 00
CVR-nr. 37795526
EAN-nr. 5798000026070
nh@naevneshus.dk
naevneshus.dk

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter museumslovens¹ § 29 a, stk. 1, jf. § 29 j, stk. 2, jf. § 29 t, stk. 1 (sten- og jorddiger).

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Hedensted Kommunes afgørelse af 11. januar 2017 om lovliggørende dispensation til fjernelse af dige på matr. nr. 2a, Linnerup By, Linnerup, beliggende Mosevej 8, 7160 Tørring, til et afslag.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet² og gebyrbekendtgørelsens § 2.³ Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. museumslovens § 29 x.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

---

¹ Bekendtgørelse nr. 358 af 8. april 2014 af museumsloven.

² Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

³ Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 10. februar 2017 og den 9. februar 2017 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening og Slots- og Kulturstyrelsen.

Danmarks Naturfredningsforening har navnlig anført, at diget har været beskyttet i både landskabelig, biologisk og kulturhistorisk henseende. Såfremt der havde været søgt om at fjerne diget på forhånd, ville der efter foreningens opfattelse efter fast praksis være blevet meddelt afslag. Det forhold, at en nu afdød ejer har fjernet diget, kan således ikke tillægges betydning.

Slots- og Kulturstyrelsen har navnlig anført, at det ikke er en tilstrækkelig begrundelse, at den nuværende ejer har handlet i god tro, da det ifølge museumslovens § 29 p, stk. 1, påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger at berigtige et ulovligt forhold.

2. Sagens oplysninger

2.1. Området

Af luftfotos fremgår, at der mellem 2008 og 2012 er blevet fjernet ca. 270 m dige på matr. nr. 2a, Linnerup By. Diget har haft et nord-syd gående forløb med et knæk fra øst mod vest frem til Mosevej. Diget har i en år-række været omgivet af en mindre bevoksning, som er fjernet samtidig med diget.

2.2. Den påklagede afgørelse

Hedensted Kommune orienterede den 1. august 2016 ejendommens ejere om, at kommunen i forbindelse med anden sagsbehandling havde konstateret, at der i strid med museumsloven var fjernet 270 m af et beskyttet dige på matr. nr. 2a, Linnerup By, Linnerup, tilhørende ejendommen Mosevej 8, 7160 Tørring. Af orienteringsbrevet fremgik, at ejendommens ejere kunne søge om lovliggørende dispensation inden den 30. august 2016.

Hedensted Kommune modtog den 24. august 2016 en ansøgning fra ejendommens ejere om lovliggørende dispensation til fjernelse af diget. Af ansøgningen fremgår, at digestrækningen er fjernet af en tidligere ejer i perioden fra efteråret 2008 til foråret 2010, og at ejendommens ejere var uvidende om diget, da de købte ejendommen i 2010. Endvidere fremgår, at ejendommens ejere ikke har kendskab til digets sammensætning, samt højde og bredde, og at det er formålsløst at bruge et større beløb på at genskabe diget af nye materialer.

Hedensted Kommune har oplyst, at det af luftfoto fremgår, at der er blevet fjernet 270 m jorddige i perioden 2008 og 2011 i forbindelse med rydning af et lille bevokset område, som var omgivet af diget.

Til brug for sagens behandling har Hedensted Kommune indhentet en udtalelse fra Vejle Museerne og Glud Museum. Af udtalelserne fremgår, at det fjernede digestykke er forholdsvist ungt og har ligget i et udskiftningsskel, hvorfor det har haft en fortælleverdi i forhold til udskiftningen af Linnerup By i 1791. Da der har været tale om hedejord, vurderes det, at diget næppe har været opført på det tidspunkt, men at det først senere er kommet til i forbindelse med, eller efter opdelingen af matriklen i de to parcellerne 2a og 2b. Det fremgår videre, at diget ikke ses på det første høje målebordsblad fra 1870'erne, men at der på det lave målebordsblad fra begyndelsen af 1900-tallet tydeligt ses et dige. Det antages derfor, at diget er etableret mellem 1875 og 1900. Digets værdi består ifølge museerne i den kulturhistoriske fortælleverdi, der ligger i de elementer og fysiske spor ude i landskabet, og som vidner om, hvordan mennesket historiske har formet landskabet på forskellige tidspunkter og under forskellige betingelser.

Hedensted Kommune har endvidere anført, at digestrækningen og det lille bevoksede område også har haft en betydelig biologisk værdi, idet digerne giver dyr og planter mulighed for at sprede sig i landskabet og bevoksninger bidrager med skjul og levesteder. Bevoksningen og diget er udpeget til naturområde og økologisk forbindelseslinje i kommuneplanen med det formål at bevare disse biologiske værdier. Kommunen har oplyst, at der ikke er registreret bilag IV-arter i området, hvor diget har ligget, men at ejendommen ligger inden for udbredelsesområdet for bilag IV-arter som stor vandsalamander, spidssnudet frø, markfirben, odder og en række flagermusarter. Kommunen har anført, at diget kunne have været levested for markfirben.

Endelig har Hedensted Kommune anført, at diget har udgjort et strukturende landskabselement og egnskarakteristisk træk, som vurderes at have betydning for den landskabelige værdi i området.

Hedensted Kommune har samlet set vurderet, at digestrækningen har haft både en kulturhistorisk, biologisk og landskabelig betydning. Selvom diget er forholdsvist ungt har kommunen vurderet, at diget rummer en fortælleverdi omkring menneskets formning af landskabet. Kommunen har endvidere anført, at oplysningerne om, at en tidligere ejer har fjernet diget, og at retablering af diget med de oprindelige materialer ikke længere er mulig, ikke er særlige omstændigheder, som kan lægges til grund for en lovliggørende dispensation.

Det fremgår af sagen, at Hedensted Kommunes teknik- og miljøudvalg på et møde den 10. januar 2017 har besluttet at imødekomme ansøgningen om lovliggørelse begrundet i, ”at den nuværende ejer har været i god tro ved overtagelse af ejendommen.”

Hedensted Kommune har herefter den 11. januar 2017 meddelt lovliggørende dispensation til det ansøgte.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

Efter museumslovens § 29 a, stk. 1, må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger eller lignende. Bestemmelsens formål er at sikre sten- og jorddiger som kulturhistoriske spor og sikre de biologiske og landskabelige interesser, der knytter sig til digerne.

Bestemmelserne om beskyttelse af sten- og jorddiger er udmøntet i bekendtgørelse nr. 1190 af 26. september 2013 om beskyttede sten- og jorddiger og lignende (digebekendtgørelsen). Det fremgår af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, nr. 4, at andre diger (end stendiger m.v.), der er angivet på kortbladet for det pågældende område i Geodatastyrelsens kortværk Danmark (1:25.000) i den seneste reviderede udgave forud for den 1. juli 1992, er omfattet af museumslovens § 29 a.

Det aktuelle jorddige er angivet på det nævnte kortværk. Diget er således beskyttet efter museumslovens § 29 a.

Efter praksis skal et dige for at være beskyttelsesværdigt ikke nødvendigvis være såvel landskabeligt som kulturhistorisk eller biologisk værdifuldt. Det er i princippet tilstrækkeligt, at diget vurderes værdifuldt i én henseende. I nævnets praksis er der navnlig lagt stor vægt på digernes kulturhistoriske værdi som udtryk for ældre tiders ejendomsstruktur og udskiftningsmønster, m.v.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan tiltræde Hedensted Kommunes vurdering af, at det fjernede dige har været landskabeligt, kulturhistorisk og biologisk værdifuldt.

Efter museumslovens § 29 j, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde gøre undtagelse fra bestemmelsen i § 29 a, stk. 1.

Udgangspunktet for bedømmelse af sager om lovliggørelse er, at dispensationsspørgsmålet skal vurderes på samme måde, som hvis der var ansøgt om dispensation inden fjernelsen. Hertil kommer dog en afvejning af, om der i den konkrete sag foreligger sådanne særlige omstændigheder, herunder det samfundsmæssige værdispild ved en retablering, ejerens eventuelle gode tro, indrettelseshensyn samt almindelige proportionalitetssynspunkter, der bevirker, at der på andet grundlag bør meddeles lovliggørende dispensation.

Det fremgår af lovens forarbejder og fast praksis, at det ikke er tilstrækkeligt til at meddele dispensation, at der er påvist driftsmæssige eller økonomiske interesser i, at diget fjernes. Med formuleringen, at der kun "i særlige tilfælde" kan dispenseres fra forbuddet mod tilstandsændringer, er det angivet, at der kun sjældent kan gøres egentlige undtagelser, i hvert fald for så vidt angår så væsentlige indgreb som nedlæggelse. Nævnets

praksis for dispensation til nedlæggelse, flytning m.v. af diger i forbindelse med landbrugets drift er i overensstemmelse hermed yderst restriktiv.

Hedensted Kommunes lovliggørende dispensation er begrundet med, at diget er fjernet forud for de nuværende ejeres overtagelse af ejendommen, og at ejerne derfor har købt ejendommen i god tro om det ulovlige forhold.

Det er Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering, at en evt. god tro hos ejendommens ejere om fjernelsen af diget i den konkrete sag ikke er tilstrækkeligt til at opveje de modstående interesser, som skal varetages ved beskyttelsen af diger. Nævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at det påhviler den til enhver tid værende ejer eller bruger af en ejendom at berigtige et ulovligt forhold, jf. museumslovens § 29 p, stk. 1, at diget er beskyttelsesværdigt i landskabelig, kulturhistorisk og biologisk henseende, og at der alene er forløbet en kortere årrække fra fjernelsen af diget, til Hedensted Kommune gjorde ejerne opmærksomme på forholdet i 2016.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at en dispensation kan medføre en uønsket præcedensvirkning i strid med lovens formål.

Herefter, og da der i øvrigt ikke foreligger særlige omstændigheder, som kan føre til en fravigelse af den restriktive praksis på området, ændrer Miljø- og Fødevareklagenævnet Hedensted Kommunes lovliggørende dispensation til et afslag.

3.2 Gebyr

Som følge af afgørelsen tilbagebetales de indbetalte klagegebyrer, jf. gebyrbekendtgørelsens § 2.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet ændrer Hedensted Kommunes afgørelse af 11. januar 2017 om lovliggørende dispensation til fjernelse af dige på matr. nr. 2a, Linnerup By, Linnerup, beliggende Mosevej 8, 7160 Tørring, til et afslag.

De indbetalte klagegebyrer tilbagebetales.

Denne afgørelse gøres tilgængelig for førsteinstansen samt for klageren via Klageportalen. Afgørelsen sendes desuden til eventuelle andre parter i klagesagen.

Afgørelsen vil blive offentliggjort på www.mfknafgoerelser.dk. Personoplysninger vil blive anonymiseret.

Miljø- og Fødevareklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Thomas Steensen

Thomas Steensen
Stedfortrædende formand